माहितीचा अधिकार

राज्य माहिती आयोग, मुख्यालय, मुंबई

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम १९ (३) अन्वये
दाखल झालेले अपील

क्र.मुमाआ/नों.क्र.५५४/२५/त.क्र.९९/२५

श्री.सुभाष कटारिया

विरुद्ध

जन माहिती अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता
अभियांत्रिकी विभाग, ५ वा मजला, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण,
वांद्रे-कुर्ला संकुल, वांद्रे (पू.), मुंबई-४०० ०५१.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा अधीक्षक अभियंता,
अभियांत्रिकी विभाग, ५ वा मजला, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण,
वांद्रे-कुर्ला संकुल, वांद्रे (पू.), मुंबई-४०० ०५१.

<u>व्दितीय अपील अर्ज सुनावणी दिनांक : २८.१०.२०२५</u>

अपीलकर्ता	:	उपस्थित
विद्यमान जन माहिती अधिकारी	:	उपस्थित
प्रथम अपीलीय अधिकारी	:	उपस्थित

श्री.सुभाष कटारिया यांनी दाखल केलेल्या सदर तक्रार अर्जावर दि.१४.१०.२०२५ रोजी सविस्तर सुनावणी घेण्यात आली होती. त्यावेळी जन माहिती अधिकारी, अपिलीय अधिकारी अनुपस्थित होते व अपिलार्थीनी त्यांचे म्हणणे सविस्तर विशद केले असून सुनावणीअंती खालील प्रमाणे आदेश पारित करण्यात आला होता :-

"आज झालेल्या सुनावणीत मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण येथील विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता व विद्यमान प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा अधिक्षक अभियंता यांना दि.३०.०९.२०२५ रोजी सुनावणी सुचना निर्गमित केल्यानंतरही हजर नाहीत. ही बाब लक्षात घेता, वरील अधिकाऱ्यांनी तक्रारदार श्री.कटारीया यांच्या तक्रार अर्जावर तात्काळ खुलासा सादर करण्याच्या व पुढील सुनावणी दि.२८.१०.२०२५ रोजी दुपारी ०३.०० वा. घेण्यात येईल. त्यात संपुर्ण कागदपत्रे, आयोगाच्या आदेशाच्या अनुपालन व संबंधातील अनुपालन अहवाल यासह उपस्थित राहण्याचे निर्देश देण्यात येत असून महानगरपालिकेच्या वतीने संबंधित अधिकारी अनुपस्थित राहिल्यास एकतर्फी कारवाई करण्यात येईल."

तक्रारदार कटारिया यांनी त्यांच्या दि.१४ ऑक्टोबर, २८ ऑक्टोबर व दि.२६.११.२०२५ रोजीच्या सादर केलेल्या युक्तिवादातून अनेक दस्तऐवज सादर केले असून त्यांच्या युक्तिवादाचा मूळ गाभा हा मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण यांनी तत्कालीन मा.मुख्य माहिती आयुक्त यांच्या दि.२१.०२.२०१९ रोजी दिलेल्या

आदेशाप्रमाणे चुकीची दिशाभूल करणारी व खोटी कागदपत्रे दिली असून विशेषतः सी. टी. एस. नंबर ५, व्हिलेज मोहिली, तालुका अंधेरी येथील भूसंपादन व त्यात असलेल्या परस्पर विसंगत निरीक्षण व त्यातील माहितीत असलेली तफावत यावरून उपरोक्त प्रकरणी कलम १८ नुसार संबंधितांवर कारवाई करण्याची मागणी केलेली आहे.

अपिलार्थी आणि त्यांच्या युक्तीवादावर तत्कालीन मा.आयुक्त यांनी दिलेल्या आदेशानुसार सादर केलेला चौकशी अहवाल हा दिशाभूल करणारा तसेच भूसंपादनाबाबत कार्यालयीन अभिलेखात अभिलेख उपलब्ध नसणे यावर आक्षेप नोंदविला असून तो विशेषतः श्री.प्र.श.शेट्ये यांच्या उपरोक्त अहवालातील काढलेल्या निष्कर्षाबाबत देखील तीव्र आक्षेप नोंदविलेला आहे. **श्री.कटारिया यांनी त्यांची तक्रार व लेखी युक्तिवाद या आधीच सादर केला असून तो खालील प्रमाणे आहे :-**

Respected Sir, I am a senior citizen aged 70 years and a cancer survivor. I am compelled to approach your Hon'ble Commission once again in the larger public interest and for the protection of my constitutionally guaranteed property rights under Article 300-A of the Constitution of India. The issues raised herein not only affect my lawful entitlement to compensation but also involve grave irregularities in public land acquisition, fraudulent documentation, and a consequential loss of revenue to the State of Maharashtra.

This complaint is filed under Section 18 of the Right to Information Act, 2005, against the vague, evasive, and factually incorrect "inquiry report" submitted by the Mumbai Metropolitan Region Development Authority (MMRDA) in 2023. The report was filed in purported compliance with the Hon'ble Commission's Order dated 21.02.2019, which had directed MMRDA to explain the disappearance of acquisition records, including Notice No. 64 under Section 299 of the MMC Act, 1888-the very notice used to dispossess my family of a portion of land from CTS No. 5/5, Mohili Village, Kurla Taluka.

Prayer for Urgent Intervention

In light of the above, I respectfully pray that the Hon'ble Commission may be pleased to:

1 Reject the 2023 inquiry report as non-compliant with the SCIC's 2019 Order, and direct a fresh, time-bound inquiry to be conducted by a neutral and senior-most officer who has had no prior association with the subject matter.

2. Direct the Designated Officer under the Maharashtra Public Records Act, 2005 to: Confirm whether the acquisition records were ever recorded as Class A permanent records.
Initiate action under the MPRA against any official responsible for loss. suppression, or destruction of such records.

3. Direct MMRDA to produce the original acquisition register (setback register) for Notice Nos. 45 to 70, since Notice No. 64-allegedly issued in 2005 is untraceable and absent from the current available register.

Jyotsna

4. Direct MMRDA to produce comparable acquisition records for other villages including Marol, Mohili, Asalpha, etc., which were part of the same road widening project (AGLR), to establish procedural uniformity or its absence.

5. Initiate proceedings under Section 20 of the RTI Act, 2005, against officials who have willfully obstructed information, filed evasive replies, or claimed falsely-that no officer is responsible.

6. Grant me a personal hearing and permit production of additional supporting documents and annexures at the time of such hearing.

तक्रारदार श्री.कटारिया यांनी याआधी पारित दि.११.०७.२०१८, २१.०२.२०१९ इत्यादी आदेशांच्या प्रति जोडल्या असून दि.१४ ऑक्टोबर, २०२५ रोजी पुन:श्च एकदा तक्रार अर्ज दाखल केला असून त्यात मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण येथील अधिकारी, कर्मचारी व प्राधिकरणातर्फे राबविण्यात आलेल्या भूसंपादन प्रक्रियेबाबत तसेच चौकशी समितीच्या खरेपणाबद्दल अनेक प्रश्न निर्माण केले आहेत. **श्री.कटारिया हे ज्येष्ठ नागरिक असून त्यांनी सादर केलेला लेखी युक्तिवाद हा खालील प्रमाणे उद्धृत करण्यात येत आहे:-**

1. Personal Circumstances and Delay

I am a senior citizen aged 70 years and a cancer survivor. This matter has remained unresolved for over a decade despite earlier directions from this Hon'ble Commission. The land in question is jointly owned by my brothers and me, as reflected in the property card. I therefore request urgent and compassionate disposal of this long-pending case.

2. Non-Compliance with SCIC's Earlier Directions

Your Hon'ble Commission had specifically observed that:

-The integrity of the land acquisition documents was doubtful, and

- A thorough enquiry was necessary to determine where and how the original documents disappeared.

However, the Shete Enquiry Report has disregarded both these observations. It provides no clarity on missing records and simply concludes that no officer is guilty, without reference to the questions that were originally mandated by this Commission.

3. Illegality of the 2014 Area Certificate

The area certificate of 2014, which justified acquisition of 303.20 sq.m., was not based on any official survey or record. Despite this, it was used to support the false claim that land was acquired in favour of private parties. The enquiry report fails to examine this glaring illegality or to question the officers who issued or relied upon this document.

4. Established Factual Position

The City Survey Officer has now confirmed in writing that:

-120 sq.m. of land was already acquired and compensated in 1981 from Mrs. Rani Kataria, the original owner; and

- The actual acquisition area certified under official supervision is 143.78 sq.m.

Numerous RTI applications have revealed that MMRDA officers, in collusion with certain BMC and land records officials, manipulated documents to allow a private lessee to claim FSI/TDR benefits on government-owned land, while depriving the true owners of compensation.

Jyotsna

Admitted facts include:

-Acquisition file and foundational registers are claimed missing.

Notice under Section 299 of the MMC Act carries no CTS number or MMRDA stamp.

-Notice was issued only to the lessee, not the landowners.

-Attached sketch refers to CTS 6, 7 and 486, having no connection with CTS 5/5.

-Area figures are inconsistent-192 sq.m. (Notice), 336 sq.m. (Possession), 303.20 sq.m. (Certificate), and 143.78 sq.m. (CTSO verification).

In November 2025, MMRDA has itself supplied the same boundary demarcation of 143.78 sqm. to the CTSO, while simultaneously claiming ignorance of area calculations for a decade.

5. Proceedings before Other Authorities

The Urban Development Department (UDD) sent a detailed questionnaire to MMRDA, which remains unanswered despite multiple reminders over one year. The Lokayukta has now taken cognizance of these issues and has fixed hearing on 10 November 2025.

6. Role of Former Metropolitan Commissioner Shri S. V. R. Srinivas

As Additional Municipal Commissioner (BMC) in 2014, Shri Srinivas examined a sketch bearing CTS 6, 7 and 486 and raised no objection despite clear discrepancies. As Metropolitan Commissioner, MMRDA, he received detailed representations from me personally with evidence of record manipulation, yet no action was taken. The Enquiry Officer entirely ignored this aspect, even though it was central to the question of how and why the original documents disappeared. It is of note that during the tenure of the Metropolitan Commissioner, the Enquiry Report remains suppressed in. Defiance of the Commission Order and copy was released only after the issue of a TATKAL Notice by this Commission to MMRDA.

7. Failures of the Shete Enquiry

Question officers about the contradictory area figures across documents.

The Enquiry Officer has failed to:

Compare acquisition records of adjoining plots within the same AGLR project. Examine document preservation procedures and record-keeping under MMRDA

Probe the evasive RTI replies provided by MMRDA officials.

Identify the responsibility of officers such as SS. Lokare, now Superintending Engineer, who has repeatedly suppressed his involvement.

8. Contradictions Proving Deliberate Manipulation

In November 2024, Shri Kamble of MMRDA communicated the correct area of 143.78 sq.m. to the CTSO. This proves that MMRDA knew the true figures but nevertheless inflated the area to include 120 sqm. already acquired by PWD in 1981, thereby enabling private lessees (PCS/AAP) to wrongfully claim benefits.9. Reliefs and Directions Sought

I respectfully pray that the Hon'ble Commission may:

1. Reject the Shete Enquiry Report as inadequate and misleading.
2. Direct the Metropolitan Commissioner, MMRDA, to file a sworn affidavit explicitly stating:

Whether the alleged Notice under Section 299 (dated 19 June 2005) is genuine: -Whether the Possession Letter (dated 30 September 2008) is genuine:

Jyotsna

Whether the areas stated therein correspond with actual MMRDA records; and Whether CTS 6, 7, 486 can legally be treated as equivalent to CTS 5/5.
3. Order a fresh, independent enquiry by a retired High Court Judge, covering the roles of MMRDA, BMC, and City Survey Officers, with a fixed 60-day reporting deadline.
4. Require disclosure or a certified loss affidavit for all missing records.
5. Fix officer-wise accountability and impose penalty under Section 20 of the RTI Act for deliberate obstruction and contempt of the Commission's earlier orders.
6. Ensure time-bound implementation, considering my advanced age and the prolonged denial of information.
Filed under: Section 18 (1) (e) and (1) of the RTI Act, 2005 (Furnishing of false and misleading information and failure to maintain public records)
Enclosures: with right to refer to them as need be, at the time of hearing:
Annexure A: Letter dated 22.06.2022 from the Engineer in Chief MMRDA to Subash Kataria and to UDD-with its most un-understandable and weird attachments
Annexure B: Copy of Order of SCIC dated 19.04.2021 to state the actual Road width as existed in 2005 and the affidavits dated 09.04.2021 and 06.01.2025 in response which state the proposed road width and not the existing road width in complete defiance of the Order.
Annexure C: Affidavit dated 23.05.2019 claiming that original file is missing - (a file that never existed, was never created) - the application for Declaration of Perjury of which has been completely ignored.
Annexure D: Affidavit dated 27.11.2019 submitted to the SCIC claiming falsely that this complainant is harassing MMRDA Officers by making multiple RTI applications - in a bid to prevent receipt of further RTI Applications and thereby suppress the exposure of true facts.

श्री.कटारिया यांनी प्राधिकरणाने त्यांच्यावर लावलेल्या आरोपांचा देखील ठामपणे इन्कार केला असून प्राधिकरणाने श्री.कटारिया हे वारंवार **एकाच विषयावर अनेक माहिती अर्ज तसेच तक्रार अर्ज** दाखल करीत असून व माहिती अधिकार अधिनियमाचा दुरुपयोग करीत असल्याचेही नमूद केलेले आहे.

प्रस्तुत प्रकरणी सुनावणीनंतरही अपिलार्थींनी लेखी निवेदन दाखल केले असून मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण यांनी याआधी सादर केलेल्या सर्व युक्तीवादांवर प्रत्युत्तर देखील दिलेले आहे. श्री.कटारिया यांनी अशी मागणी केलेली आहे की, नगर विकास विभागाने प्राधिकरणाला विचारलेल्या प्रश्नांची उत्तरे, या संदर्भातील कागदपत्रे याआधीच देण्यात आली असून तसेच त्यांच्या वडिलोपार्जित मालमत्ते संदर्भात उपरोक्त माहिती अर्ज व तक्रार अर्ज असून केवळ अनुषंगिक माहिती त्यांनी मागितली असून प्रत्येक भारतीय नागरिकाला दिलेल्या माहिती अधिकाराचा अतिशय सुयोग्य वापर त्यांनी केलेला आहे. यातील दाखल केलेल्या कागदपत्रांची वस्तुस्थिती पडताळणीच्या दृष्टीने **कलम १८** अन्वये दिलेल्या अधिकारांतर्गत या प्रकरणाची चौकशी करण्यात आली. तसेच प्राधिकरणाच्या विद्यमान आयुक्त यांनी शपथपत्र दाखल करण्याबाबत देखील निर्देश देण्याची विनंती त्यांनी केली असून दाखल केलेल्या कागदपत्रांची सत्यता ही संशयास्पद असून प्राधिकरण हे वारंवार

चुकीची दिशाभूल करणारी व वस्तुस्थितीशी विसंगत अशी माहिती त्यांना वारंवार देत असल्याचेही त्यांनी नमूद केलेले आहे.

याउलट प्राधिकरणाच्या वतीने दि.२५.०७.२०१९ रोजी दाखल केलेल्या अतिशय सविस्तर अशा निवेदनामध्ये श्री.कटारिया यांनी **२५० पेक्षा जास्त माहिती अर्ज** तसेच जी माहिती उपलब्ध नाही ती प्रदान करण्याचा आग्रह करीत व विशेषत: अंधेरी-घाटकोपर जोड रस्त्यात बाधित झालेल्या मौजे मोहोली स.न. २३ प्लॉट नंबर ४ नगर भू क्रमांक ५/५ बाबतच्या इमारती लगतच्या मोकळया जागेच्या व **माहे जून २००५ मध्ये करण्यात आलेल्या हस्तांतरणाबाबत** उपलब्ध असलेली सर्व माहिती ही विविध जन माहिती अधिकारी यांनी अर्जदारास **वेळोवेळी उपलब्ध करून दिलेली असून** याशिवाय अनावश्यक मागणी केलेली परंतु प्राधिकरणाकडे उपलब्ध नसलेली माहिती उपलब्ध नाही याबाबतचे शपथपत्र तत्कालीन मा.मुख्य माहिती आयुक्त यांना सादर केले असून प्रदान केलेल्या माहिती व्यतिरिक्त इतर कुठलीही माहिती उपलब्ध नसल्याबाबतचे शपथ पत्र देखील सादर केलेले आहे. **या संदर्भात प्राधिकरणाने याआधी सादर केलेले उपरोक्त निवेदन हे स्वयंस्पष्ट असून ते खालील प्रमाणे आहे:-**

विषय: माहिती अधिकारांतर्गत वारंवार एकाच विषयाची माहिती मागविणाऱ्या अर्जदारास/तक्रारदारास शासन निर्णयान्वये प्रतिबंद घालण्याच्या तरतूदीनुसार श्री.सुभाष अ. कटारीया यांना प्रतिबंदीत करण्यासाठी मा. राज्य मुख्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग यांना अवगत करण्याबाबत :-

प्रस्तावना: मुंबई नागरी पायाभूत सुविधा प्रकल्पाअंतर्गत प्राधिकरणाने मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील ३८ रस्ते रुंदीकरण व मजबुतीकरण करण्यासाठी सन-२००३-२००४ मध्ये हाती घेण्यात आले होते. सदर प्रकल्प विकास आराखडयाप्रमाणे मुंबई महानगरपालिका स्पार्क संस्थेमार्फत तयार करण्यात आलेल्या नकाशाप्रमाणे राबविण्यात आले होते (जोडपत्र-१).

वरील ३८ रस्त्यांचे कंत्राटदार व सल्लागार यांना कार्यारंभ आदेश दिल्यानंतर रुंदीकरणात बाधित होणाऱ्या गाळयांचे निष्कासन व इमारतीलगतच्या मोकळया जाणेचे (Open Set Back) हस्तांतरण तसेच रस्त्यामध्ये बाधित होणाऱ्या सेवावाहिन्यांचे स्थलांतरण तसेच नविन सेवावाहिन्या टाकणे इत्यादी कामे वेगवेगळया संस्थेमार्फत झाल्यानंतर रस्ता रुंदीकरणास जागा उपलब्ध होत असे. इमारतीलगतच्या मोकळया जागेचे (Open Set Back) हस्तांतरणसाठीचा प्रस्ताव किंवा याबाबत आवश्यक असणाऱ्या सर्व बाबीची पुर्तता प्रकल्प व्यवस्थापन सल्लागार याच्या प्राधिकरणासोबत झालेल्या करारनाम्यामध्ये (TOR) असणाऱ्या वावा (Scope) नुसार प्रस्ताव तयार करणे, नोटीस तयार करणे, मोजमापे घेणे, नकाशा तयार करणे इत्यादी कामे सल्लागाराच्या वाचामध्ये होती व त्याप्रमाणे प्रकल्प सल्लागार कार्यकारी अभियंता यांच्या निर्देशानुसार प्रकल्प वेळेत पूर्ण होण्याच्या दृष्टीने स्पार्कने तयार केलेल्या नकाशाप्रमाणे बाधित होणाऱ्या मोकळया जागेचे हस्तांतरणाबाबतचे सर्व प्रस्ताव तयार करण्यात येत होते. प्राधिकरणाकडे मनुष्यबळाचा अभाव असल्यामुळे एक कार्यकारी अभियंता व उप अभियंता यांच्याकडे एकापेक्षा अधिक प्रकल्पाचे काम सोपविण्यात आले होते. त्यामुळे वरील सर्व कामे प्रकल्प व्यवस्थापन सल्लागारामार्फत करण्यात येत असत. तसेच मोकळया जागेचे हस्तांतरण / संपादनाचे सर्व अधिकार दि. १०/०१/२००५ रोजीच्या कार्यालयीन आदेशान्वये कार्यकारी अभियंत्यास देण्यात आले होते (जोडपत्र-२), त्याप्रमाणे नोटीस U/S. २९९, ताबा पावती देणे इत्यादी अधिकार कार्यकारी अभियंता यांना देण्यात आले होते.

Jyotsna

अंधेरी-घाटकोपर जोडरस्ता.

पश्चिम द्रुतगती महामार्ग ते साकीनाका दरम्याच्या अंधेरी-घाटकोपर जोडरस्त्याचे काम मुंबई नागरी पायाभूत सुविधा प्रकल्पाअंतर्गत चरोल ३८ रस्त्यापैकी एक असून सदर रस्ता रुंदीकरणाचे कार्यादेश मे. शाहपुरजी पालनजी कंपनीस मार्च-२००४ मध्ये देण्यात आले होते व मे. सी.ई.एस. कंपनी सदर प्रकल्पावर प्रकल्प व्यवस्थापन सल्लागार म्हणून कार्यरत होती. सदर अस्तित्वातील रस्ता हा ६० फुट रुंदीचा होता व त्या रस्त्याचे रुंदीकरण १५० फुट करण्यात आले आहे. प्राधिकरणातील सदर प्रकल्पावर काम करणारे तत्कालिन उप अभियंता यांना भूसंपादनाचे कोणतेही अधिकार नव्हते.

श्री. सुभाष कटारीया यांचे माहिती मिळण्याबाबतचे अर्ज:-

माहिती अधिकार अंतर्गत २०१४ पासून पत्राची मागणी करत असलेल्या श्री. सुभाष अ. कटारीया यांच्या ४०० पेक्षा अधिक अर्जापैकी अंदाजे २५० पेक्षा जास्त अर्ज सदर अंधेरी-घाटकोपर जोडरस्त्यात बाधित झालेल्या मौने मोहोली स.न. २३ प्लॉट नं. ४ न.भू.क्र. ५/५ बाबतच्या इमारतीलगतच्या मोकळया जागेचे माहे जून-२००५ मध्ये करण्यात आलेल्या हस्तांतरणा बाबतचे असून याबाबत उपलब्ध असणारी माहिती विविध जन माहिती अधिकारी यांनी अर्जदारास वेळोवेळी खालीलप्रमाणे माहिती उपलब्ध करुन दिली आहे :-

१) नोटीस U/s. २९९ of BMC Act. १८८८ च्या मागील पृष्ठावर असणाऱ्या नकाशासह:-

सदर नोटीस तत्कालीन कार्यकारी अभियंता (श्री. पागनीस) यांनी दि.१९.०६.२००५ रोजी लीजधारक मे. पी.सी.एस. या कंपनीस बजावण्यात आली होती (जोडपत्र-३). सदर लीजधारकाच्या इमारती लगतची मोकळी जागा वरील नोटीसद्वारे विनामोबदला रस्ता रुंदीकरणासाठी हस्तांतरीत करुन रस्त्याचे काम करण्यात आले होते. सदर मालमत्ता ही धारकाने लीजधारकास ९८ वर्षे लीज कराराने दिलेली असल्याचे मालमत्ता पत्रकात तशी नोंद दिसून येते. (जोडपत्र-४).

तसेच तत्कालीन कार्यकारी अभियंता (श्री. पागनीस) यांनी चौकशी दरम्यान खुलाशात (जोडपत्र-५) असेही नमुद केले आहे की, अंधेरी-घाटकोपर जोडरस्ता दरम्यानची सर्व मोकळी जागा हस्तांतरण / भूसंपादन निगडीत सर्व माहिती जसे की, मोजमापे, नोटीस बनविणे, नकाशा तयार करणे इ. सर्व कामे, संबंधित प्रकल्प व्यवस्थापन सल्लागार यांच्यामार्फत करण्यात येत असत, तसेच सदर नोटीसीमध्ये क्षेत्र १९२ चौ.मी. नमूद केलेले असून नगर भूमापन क्रमांक स्पार्कने तयार केलेल्या नकाशात नमुद केलेला नव्हता. त्यामुळे नोटीसीमध्ये नगर भूमापन क्रमांक नमूद करण्यात आला नाही, तत्कालीन कार्यकारी अभियंता यांनी निवेदनाद्वारे असे स्पष्ट केले आहे की, सदर हस्तांतरण प्रचलित कायद्याचे पालन करुन व कायद्यास अनुसरुन करण्यात आले आहे.

२) **ताबा पावती**:- वरील नोटीस **U/s. २९९** बजावून इमारतीलगतची मोकळया जागेत रस्त्याचे काम पूर्ण करण्यात आले होते. तसेच दि.३०.०९.२००८ मध्ये प्रकल्प व्यवस्थापन सल्लागार मे. सी.ई.एस. कंपनी यांनी तयार केलेली ताबा पावती तत्कालीन कार्यकारी अभियंता (श्री. घन) यांनी दिलेली होती. ताबा पावतीवर बाधित क्षेत्र ३३६ चौ.मी. नमुद केले आहे. सदर क्षेत्र नगर भूमापन अधिकाऱ्यांच्या अंतिम क्षेत्र निश्चिमतीच्या अधिन राहून दिले आहे. तसेच नगर भूमापन अधिकाऱ्यांनी स्थित केलेले क्षेत्र अंतिम राहील असेही ताबा पावतीत नमूद केले आहे (जोडपत्र-६). वास्तविक पहाता स्पार्कच्या नकाशाचे अवलोकन केले असता असे आढळून येते की, तसेच ताबा पावती देते वेळी रस्त्याचे काम पूर्ण करण्यात आले असल्यामुळे तसेच एकूण प्लॉटचे क्षेत्र १८६० चौ.मी. पैकी शिल्लक राहीलेल्या क्षेत्राच्या अनुषंगाने व नगर भूमापन अधिकारी यांच्याकडून अंतिम क्षेत्र निश्चितीच्या अधिन राहून ताबा पावती देण्यात

Jyotsna

आलेली आहे असे दिसून येते. तसेच मालमत्ता पत्रकात एकूण प्लॉटचे क्षेत्र १८६० चौ.मी. असे नमूद असून आजपर्यंत एकूण क्षेत्र १८६० चौ. मी. नोंद आहे. मुंबई महानगरपालिकेच्या मागणीनुसार एकूण बाधित क्षेत्राचे माप नगर भूमापन अधिकारी यांनी करुन ३०३.२ चौ.मी. बाधित क्षेत्र निश्चित केले (जोडपत्र-७) सदर क्षेत्राचा FSI/TDR मोबदला मुंबई महानगरपालिकेकडून नियमानुसार योग्य ती कायदेशीर प्रक्रिया पूर्ण करुन धारकास / लीजधारकास दिला जातो. परंतु सदर जागेचा मोबदला अद्यापर्यंत दिलेला नाही.

३) श्री. सुभाष अ. कटारीया यांनी सन २००४ ते २००८ या दरम्यान सदर रस्त्याचे काम प्रगतीत असताना अर्जदार हे या कालावधीत संबंधित जागेबाबत प्राधिकरणाकडे कोणत्याही स्वरुपाची विचारणा करण्यासाठी प्राधिकरणात किंवा कामाच्या स्थळी प्रत्यक्ष कधीही आल्याचे आढळून आले नाही. सन २००४ ते २०१४ या कालावधित मालमत्ता पत्राकानुसार धारक श्रीमती राणी अर्जुनदास कटारीया यांच्याकडून सुध्दा कोणताही पत्रव्यवहार प्राधिकरणाकडे झाल्याचे आढळून आले नाही. तत्कालीन कार्यकारी अभियंता यांनी ९८ वर्ष लीजधारक मे.पी.सी.एस. टेक्नोलॉजी यांना नोटीस **U/s. २९९** अन्वये बजावण्यात आली होती. सदर जागेवर लीजधारकाची कार्यालयीन इमारत आहे.

४) अंधेरी-घाटकोपर जोडरस्त्यामध्ये ४५.७० मी. रोडमध्ये सदर मालमत्ता येत असून रुंदीकरणासाठी इमारती लगतची मोकळी जागा (क्षेत्र) हस्तांतरीत करण्यात आले होते. सदर हस्तांतरण विना मोबदला कायदेशीर प्रक्रिया पूर्ण करुन करण्यात आले होते. त्याबाबतची कार्यालयात उपलब्ध असलेली खालील कागदपत्रे अर्जदारास देण्यात आली आहेत.

a) दि.१९.०६.२००५ रोजीची नोटीस **U/s. २९९** of BMC Act.

b) दि.३०.०९.२००८ रोजीची ताबा पावती.

c) स्पार्कचा नकाशा.

d) नगर भूमापन क्रमांक ५/५ ची हद्द कायम संयुक्त मोजणी दि.३०.०९.२०१४ रोजीचे नगर भूमापन अधिकारी यांचेकडून रस्त्यामध्ये मिळकत पत्रिकेप्रामणे क्षेत्र व रस्ता रुंदीकामी संपादीत एकूण क्षेत्र स्थित केल्याचे पत्र व मोजणी नकाशा.

e) दि.२२.१०.२०१४ रोजीचे सहाय्यक आयुक्त "एल" वार्ड यांचे नगर भूमापन अधिकारी यांनी निश्चित केलेले क्षेत्र अंतिम करण्यासाठी खुलासाबाबतचे पत्र (जोडपत्र-८).

f) दि.२६.११.२०१४ रोजीचे तत्कालीन कार्यकारी अभियंता (श्री.भस्मे) मुं.म.प्र.वि.प्राधिकरण यांच्याकडून नगर भूमापन अधिकारी यांनी स्थित केलेले अंतिम क्षेत्र निश्चित करण्याबाबत मुंबई महापालिकेस दिलेले पत्र (जोडपत्र-९).

प्राधिकरणामार्फत इमारतीलगतची मोकळी जागा नोटीस U/s. 299 देवून विना मोबदला कायदेशीर प्रक्रिया पूर्ण करुन हस्तांतरीत करुन ४५.०७ मी. (RL) रुंदीमध्ये रस्त्याचे काम पूर्ण करण्यात आले होते. नोटीसमध्ये रस्ता रुंदीकामी बाधित क्षेत्र १९२० चौ. मी. दर्शविण्यात आले होते. तसेच इमारतीलगत अतिक्रमणे असल्याचे स्पार्क नकाशात दिसून येते. तसेच नगर भूमापन मोजणी हद (CTS Boundary) जागेवर दिसून येत नसल्यामुळे सदर अंदाजित क्षेत्र नोटीसमध्ये दर्शविण्यात आले आहे.

Jyotsna

ताबा पावतीमध्ये नगर भूमापन अधिकारी यांच्याकडून मोजणीअंती क्षेत्र निश्चितीच्या अधिन राहून अंदाजित क्षेत्र ३३६ चौ.मी. दर्शविण्यात आले होते. मालमत्ता पत्रकामध्ये यापुर्वी रस्ता रुंदी कामी कोणत्याही विभागाकडून क्षेत्र अधिग्रहन केल्याची नोंद नाही, त्यामुळे नगर भूमापन अधिकारी यांनी रस्ता रुंदीकामी संपादीत एकूण ३०३.२ चौ. मी. क्षेत्र दर्शविले आहे. मिळकत पत्रिकेप्रमाणे न.भु. क्र. ५/५ चे एकूण क्षेत्र १८६०.२ चौ.मी. असून रस्ता रुंदीकामी संपादीत क्षेत्र ३०२ चौ. मी. वजा करुन उर्वरीत क्षेत्र १५५७.०० चौ.मी. इतके क्षेत्र सध्या जागेवर शिल्लक आहे. या बाबत धारक पुनःश्च मोजणी करून खात्री करुन घेवू शकतो.

रस्ता रुंदीकामी बाधित झालेल्या क्षेत्राचा मोबदला (FSI/TDR):
प्राधिकरणामार्फत बाधित क्षेत्र नोटीसद्वारे हस्तांतरीत करुन रस्त्याचे काम पूर्ण करुन ताबा पावती देणे एवढेच असते. रस्ता रुंदीकामी बाधित झालेल्या क्षेत्राचा मोबदला देण्याचे काम मुंबई महानगरपालिकेचे आहे. मोबदला देताना खालील बाबींची पडताळणी करण्याचे काम महानगरपालिकेचे असते/आहे.

१. मोबदला घेणाऱ्या व्यक्तीचे कायदेशीर शिर्षक.

२. यापूर्वी मोबदला दिला असल्यास त्याची पडताळणी करणे किंवा संबंधित विभागाकडून त्याबाबत खात्री करुन घेणे.

३. नगर भूमापन अधिकारी यांच्या विभागामार्फत क्षेत्र निश्चिती करणे. एकुण मिळकत क्षेत्र रस्ता रुंदी कामी संपादीत क्षेत्र व मिळकतीचे शिल्लक क्षेत्र.

४. सदर जागेचा मोबदला यापूर्वीच धारक/लीजधारक यांनी इमारत बांधकाम परवानगीच्यावेळी घेतला आहे किंवा कसे.

५. रस्त्यामध्ये एकूण बाधित क्षेत्रापैकी पूर्वी किती क्षेत्राचा मोबदला FSI/TDR घेतला आहे किंवा कसे.

६. रस्त्यामध्ये बाधित क्षेत्राचा मोबदला देण्यापूर्वी सदर क्षेत्र मुंबई महानगरपालिका यांच्या नावे नोंद करुन तसे मालमत्ता पत्राकात नोंद घेणे इत्यादी.

७. ताबा घेणाऱ्या संबंधित प्राधिकरणाचे विभागाचे ना हारकत किंवा सदर जागेबाबत कोणत्याही स्वरुपाचा मोबदला दिला नसल्याचे ना हारकत प्रमाणपत्र इत्यादी.

वरील सर्व बाबींची पुर्तता झाल्यानंतर FSI/TDR दिला जातो. त्यामुळे FSI/TDR देणा$या विभागामार्फत सर्व बाबी तपासल्या जातात. तोच FSI/TDR साठी प्राधिकरणाकडून फक्त ताबा पावती धारक/लीजधारक यांना देणे आवश्यक आहे. तसेच बऱ्याच प्रकरणांमध्ये Open Set Back क्षेत्राचा मोबदला यापूर्वीच घेतला असल्यामुळे धारक/लीजधारक ताबा पावतीही घेण्यास येत नाहीत.

उपरोक्त सर्व कागदपत्रे अर्जदार श्री. सुभाष अ. कटारीया यांना वेळोवेळी माहिती अधिकार अंतर्गत अनेक जन माहिती अधिकारी यांनी यापूर्वीच उपलब्ध करून दिली आहेत. अर्जदार (श्री. सुभाष अ. कटारीया) आतापर्यंत कोणत्याही प्रकारे धारक श्रीमती राणी अर्जुनदास कटारीया यांचा कायदेशीर वारस असल्याचा किंवा वारसांची नोंद असणारा कोणताही पुरावा सादर केलाला नाही. तसेच सदर मालमत्तेच्या हक्का बाबतचा पुरावा सादर केलेला नाही. मालमत्ता पत्रकात धारक श्रीमती राणी अर्जुनदास कटारीया तसेच लीजधारक म्हणून मे.पी.सी.एस. कंपनीची नोंद आहे. सदर मिळकतीची नगर भूमापन अधिकाऱ्यांमार्फत करण्यात आलेल्या दि.२६.०१.२०१४ रोजीच्या संयुक्त मोजणी दरम्यान

मोजणीसाठी श्रीमती राणी अर्जुनदास कटारीया किया त्यांचे प्रतिनिधी उपस्थित राहीले नव्हते असे समजते, प्राधिकरणाकडून वेळोवेळी उपलब्ध माहिती व निरोक्षणाची संधी देवूनही अर्जदार वारंवार तिच माहिती सतत अर्ज करुन मागणी करीत आहेत. आतापर्यंत एकूण अंदाजे ५०० माहिती अधिकाराअंतर्गत अर्ज केले आहेत तसेच अंदाजे २०० अपील अर्ज केले आहेत. (जोडपत्र-१०).

वरील प्रमाणे सर्व उपलब्ध व आवश्यक असणारी माहिती अर्जदारास पुरविण्यात आलेली असूनसुध्दा अर्जदाराचे समाधान झालेले नाही. त्यामुळे अर्जदारास कोणत्या प्रकारची माहिती हवी आहे याचा बोध होत नाही. वारंवार एकाच विषयावर अर्ज करुन प्राधिकरणातील अधिकाऱ्यांचा व कर्मचाऱ्यांचा गेली चार वर्षापसून वेळ वाया घालवत आहेत. अर्जदार आवश्यक नसणारी कागदपत्राची माहिती अधिकारांतर्गत मागवित आहेत.

अर्जदाराने अनावश्यक मागणी केलेली परंतू प्राधिकरणाकडे उपलब्ध नसलेली माहिती "उपलब्ध" नाही याबाबतचे शपथपत्र मा. मुख्य राज्य माहिती आयुक्त यांच्याकडे सादर केले आहे.

तत्कालीन मा.मुख्य राज्य माहिती आयुक्त श्री.रत्नाकर गायकवाड यांनी दि.३१.०३.२०१७ रोजी झालेल्या सुनावणी दरम्यान खालील प्रमाणे आदेत परित केले होते :-

"आजच्या सुनावणीत असे स्पष्ट झाले की, अपीलकर्ता यांना अपेक्षित असलेली माहिती शोधून त्यांना देण्यासाठी जन माहिती अधिकारी यांनी योग्य ते प्रयत्न केल्याचे दिसून येते व अपीलकर्ता यांना उपलब्ध असलेली माहिती देण्यात आली आहे. अपीलकर्ता मिळालेल्या माहितीबाबत का समाधानी नाहीत याबाबत काहीही समाधानकारक स्पष्टीकरण करु शकले नाहीत."

वरील बाब लक्षात घेता कागदपत्रे उपलब्ध असून अपीलकर्ता यांना देण्यांत आलेले नाही अशी परिस्थिती या प्रकरणात दिसत नाही.

जी माहिती उपलब्ध नाही त्याबाबत मुद्देनिहाय स्पष्ट व विविक्षीत उत्तर अपीलकर्ता यांना त्वरीत पाठवावे, यास्तव या प्रकरणात आता आयोगाकडून पुढील कोणतीही कार्यवाही अपेक्षित नाही (जोडपत्र-११).

वरील आदेशानंतरही अर्जदाराने एकूण २५० इतके माहिती अधिकारांतर्गत अर्ज प्राधिकरणाकडे त्याच विषयावर सादर केलेले आहेत. त्यामुळे प्रकरणातील संबंधित सर्व विभागातील अधिकारी/कर्मचारी हे व्यथित झालेले आहेत व मानसिक तणावाखाली काम करत आहेत.

तसेच त्यांच्यावर सोपविण्यात आलेल्या महत्वाच्या लोकउपयोगी प्रकल्पांच्या कामास वेळ देता येत नसल्यामुळे सदर प्रकल्पाचे काम योग्यरित्या व वेळेत मार्गी लावता येत नाही. त्यामुळे मानसिक तणाव वाढत आहे व त्यांच्या तब्बेतीवरही परिणाम होत आहे. अर्जदार हा जाणून बुजुन त्रास देण्यासाठी प्राधिकरणास तसेच प्राधिकरणातील अधिकाऱ्यांना बदनाम करण्याच्या दृष्टीने अर्जदाराच्या उपयोगाची असणारी व प्राधिकरणाकडे उपलब्ध नसणारी तसेच रस्ता रुंदी कामी क्षेत्र संपादनासाठी आवश्यक नसणारी कागदपत्रे अर्जदार वारंवार मागणी करत आहे. तसेच सदर क्षेत्र रस्ता रुंदी कामी विना मोबदला हस्तांतरीत रस्त्याचे काम सन २००५ मध्ये पूर्ण करण्यात आले होते. अर्जदार हा वरीष्ठ अधिकाऱ्यांकडे एकाच विषयाची माहिती वारंवार वेगळया पध्दतीने उपलब्ध नसणारी माहिती मागवित आहे. त्यामुळे अर्जदाराला नेमकी कोणत्या प्रकारची माहिती हवी आहे किंवा काय सिध्द करायचे आहे याचा बोध होत नाही. त्यामुळे संबंधित जन माहिती अधिकारी/सहा.जन माहिती अधिकारी यांना मानसिक तणाव, उच्च रक्तदाब शरीरातील साखरेचे प्रमाण वाढणे, शारीरीक मन:स्थितीवर परिणाम होणे इत्यादी व्याधींना समोरे जाव लागत आहे. तरी, संबंधित अर्जदार/ तक्रारदारास अशा प्रकारे त्रास देण्यापासून रोखण्यात यावे व वारंवार माहिती तिच ती माहिती मागवून अर्जदार प्राधिकरणातील अधिकाऱ्यांना त्रास देत असल्यामुळे त्याच्यापासून मुक्तता करण्यात यावी, याबाबत वारंवार एकाच विषयाची माहिती, माहिती अधिकारांतर्गत मागविणाऱ्या अर्जदारास शासन निर्णयान्वये अर्जदाराला प्रतिबंद घालण्याची तरतूद आहे. (जोडपत्र-१२).

Jyotsna

सबब, मा.महानगर आयुक्त यांनी मा राज्य मुख्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग याना सदर अर्जदारास प्राधिकरणामध्ये प्रतिबंद घालण्याबाबत अवगत करावे अशी कळकळीची नम्र विनंती आहे. (जोडपत्र-१२).

तसेच अपिलार्थी यांनी सादर केलेल्या तत्कालीन मा.मुख्य माहिती आयुक्त यांच्या आदेशान्वये चौकशी अधिकारी **श्रीमती अनिता मेश्राम** यांच्याकडून चौकशी अहवाल प्राप्त झाला असून त्यानुसार ९ अधिकाऱ्यांना कारणे दाखवा नोटीस देखील देण्यात आली असून त्यांचा खुलासा प्राप्त झाल्यानंतर चौकशी पूर्ण करून तो अहवाल अपिलार्थी यांना देण्याचे निर्देश दि.२१.०२.२०१९ रोजीच्या आदेशान्वये देण्यात आले होते. त्याप्रमाणे दि.१७ ऑगस्ट, २०२३ रोजी विभागीय चौकशी अधिकाऱ्यांनी त्यांच्या चौकशी अहवालामध्ये असा निर्णय दिला असून सर्व अपचारी अधिकारी यांना दोषमुक्त केल्याचे सादर केलेल्या कागदपत्रांच्या अवलोकनावरून आढळून येत असून उपरोक्त विभागीय चौकशी अधिकारी/कर्मचारी यांनी काम करीत असलेल्या शासकीय संस्थेची प्रतिमा मलिन केली असेल अथवा आर्थिक अनियमितता करून नुकसान पोहोचवले असेल तर मात्र उपरोक्त चौकशी ही माहितीच्या अधिकारात अनेकदा माहिती देऊनही अर्जदारास हवी ती माहिती मिळाली नाही म्हणून सुरू केलेल्या विभागीय चौकशीची असून प्रशासकीय घडामोडींमुळे सदर विभागीय चौकशी पूर्ण होण्यास तीन वर्षांचा कालावधी लागला व त्या दरम्यान वेळोवेळी चौकशीस सामोरे जावे लागल्यामुळे अपचारी अधिकारी यांचे मानसिक खच्चीकरण देखील झाले असल्याचे आढळून येते असे सुस्पष्टपणे नमूद केलेले आहे.

वरील आदेश हा तत्कालीन आयुक्त यांनी स्वीकारला असून त्याची एक प्रत ही आयोग व श्री.सुभाष कटारिया यांना देण्याबाबतचे आदेश निर्गमित करण्यात आले. त्या अनुषंगाने वरील प्रत ही आयोगात तसेच श्री.कटारिया यांना देखील सादर करण्यात आलेली आहे.

प्रस्तुत प्रकरणी वरील सर्व तपशील नमूद करणे यासाठी आवश्यक आहे की, अपिलार्थी यांनी या संदर्भात मा.लोकायुक्त तसेच मा.उच्च न्यायालय येथे देखील तक्रार अर्ज तसेच येथे या प्रकरणाच्या अनुषंगाने तक्रार अर्ज/याचिका दाखल करण्याचे सूचित केले आहे.

तक्रारदार श्री.कटारिया यांनी शेट्ये कमिटीचा अहवाल हा खारीज करावा तसेच पु:नश्च एकदा चौकशी आदेशित करावी अशी विनंती केलेली आहे.

माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ यातील **कलम १८** अन्वये तक्रार स्वीकारणे, त्याची चौकशी करणे यासंदर्भात स्पष्ट तरतूद केली असून ती खालीलप्रमाणे आहे :-

१८ (१) या अधिनियमाच्या तरतुदींना अधीन राहून, पुढील व्यक्तींकडून तक्रार स्वीकारणे व त्याची चौकसी करणे हे, यथास्थिति, केंद्रीय माहिती आयोग, किंवा राज्य माहिती आयोग यांचे कर्तव्य असेल -

Jyotsna

(क) एकतर, या अधिनियमानुसार कोणताही असा अधिकारी नियुक्त करण्यात आला नाही या कारणास्तव किंवा केंद्रीय सहायक जन माहिती अधिकारी, किंवा यथास्थिति, राज्य सहायक जन माहिती अधिकारी याने, ज्या व्यक्तीचा या अधिनियमान्वये माहितीसाठीचा किंवा अपिलासाठीचा अर्ज, यथास्थिति, केंद्रीय जन माहिती अधिकाऱ्याकडे, राज्य जन माहिती अधिकाऱ्याकडे, कलम १९ च्या पोटकलम (१) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या वरिष्ठ अधिकाऱ्याकडे, केंद्रीय माहिती आयोगाकडे किंवा राज्य माहिती आयोगाकडे अग्रेषित करण्यासाठी स्वीकारण्यास नकार दिला असल्याच्या कारणास्तव, यथास्थिति, केंद्रीय जन माहिती अधिकाऱ्याकडे, किंवा राज्य जन माहिती अधिकाऱ्याकडे विनंतीचा अर्ज सादर करण्यास जी असमर्थ ठरली असेल अशी व्यक्ती;

(ख) या अधिनियमान्वये मागणी करण्यात आलेली कोणतीही माहिती मिळण्यास नकार मिळालेली व्यक्ती;

(ग) या अधिनियमान्वये माहितीसाठी किंवा माहिती मिळवण्यासाठी केलेल्या मागणीस विनिर्दिष्ट मुदतीत प्रतिसाद न मिळालेली व्यक्ती;

(घ) अवाजवी वाटत असलेली फी भरण्यास जिला भाग पाडण्यात आले असेल अशी व्यक्ती:

(ड.) या अधिनयमान्वये, आपल्याला अपुरी, दिशाभूल करणारी किंवा खोटी माहिती देण्यात आली असे जिला वाटत असेल अशी व्यक्ती; आणि

(च) या अधिनियमान्वये अभिलेख मिळविता येण्याच्या किंवा त्यासाठी विनंती करण्याच्या संबंधातील इतर कोणत्याही बाबीविषयी तक्रार करणारी व्यक्ती.

(२) एखाद्या प्रकरणामध्ये चौकशी करण्यासाठी वाजवी कारणे आहेत याबाबत जर, यथास्थिति, केंद्रीय माहिती आयोगाची किंवा राज्य माहिती आयोगाची खात्री झाली असेल तर आयोग त्याबाबतची चौकशी सुरू करील.

(३) या कलमान्वये कोणत्याही बाबीची चौकशी करताना, यथास्थिति, केंद्रीय माहिती आयोगाला, किंवा राज्य माहिती आयोगाला पुढील बाबतीत, दिवाणी प्रक्रिया संहिता, 1908 (1908 चा 5) या अन्वये दाव्याची न्यायचौकशी करताना दिवाणी न्यायालयाकडे जे अधिकार निहित करण्यात आलेले आहेत, तेच अधिकार असतील:-

(क) व्यक्तींना हजर राहण्याबाबत समन्स पाठवून त्यांना हजर करविणे आणि त्यांना शपथेवर तोंडी किंवा लेखी साक्षीपुरावा देण्यास व दस्तऐवज किंवा वस्तू सादर करण्यास भाग पाडणे;

(ख) दस्तऐवजांचा शोध घेण्यास आणि पाहणी करण्यास फर्मावणे;

(ग) शपथपत्रावर साक्षीपुरावा घेणे;

Jyotsna

(घ) कोणत्याही न्यायालयाकडून किंवा कार्यालयाकडून कोणताही शासकीय अभिलेख किंवा त्याच्या प्रती यांची मागणी करणे;

(ङ) साक्षीदारांची किंवा दस्तऐवजांची तपासणी करण्याकरिता समन्स काढणे; आणि

(च) विहित करता येईल अशी अन्य कोणतीही बाब;

(४) संसदेच्या, किंवा यथास्थिति, राज्य विधानमंडळाच्या अन्य कोणत्याही अधिनियमात विसंगत असे काहीही अंतर्भूत असले तरी, यथास्थिति, केंद्रीय माहिती आयोग किंवा राज्य माहिती आयोग, या अधिनियमान्वये कोणत्याही तक्रारीची चौकशी करताना, सार्वजनिक प्राधिकरणाच्या नियंत्रणाखालील ज्या अभिलेखास हा अधिनियम लागू होतो, अशा कोणत्याही अभिलेखाची तपासणी करील, आणि सार्वजनिक प्राधिकरण कोणत्याही कारणास्तव, आयोगापासून असा कोणताही अभिलेख रोखून ठेवणार नाही.

अपिलार्थी यांच्या म्हणण्यानुसार अपिलिय आदेशाप्रमाणे करण्यात आलेली चौकशी तसेच त्यांना देण्यात आलेली कागदपत्रे ही दिशाभूल करणारी किंवा खोटी माहिती देणारी असल्याने **कलम १८ (२) व १८ (३)** नुसार त्यावर चौकशी करून आयोगाला असलेल्या दिवाणी न्यायालयाच्या अधिकारांचा वापर करावा तसेच जबाबदार व्यक्तींवर कार्यवाही करावी. मा.सर्वोच्च न्यायालय यांनी **चिफ इन्फर्मेशन कमिशनर वर्सेस स्टेट ऑफ मनिपुर** यामध्ये **सिविल क्रमांक १०७८७-१०७८८/२०११, दि.१२.१२.२०११** रोजी दिलेल्या आदेशात असे स्पष्ट केले आहे:-

The nature of the power under Section 18 is supervisory in character whereas the procedure under Section 19 is an appellate procedure and a person who is aggrieved by refusal in receiving the information which he has sought for can only seek redress in the manner provided in the stature, namely, by following the procedure under Section 19. This Court is, therefore, of the opinion that Section read with Section 19 provides a complete statutory mechanism to a person who is aggrieved by refusal to receive information. Such person has to get the information by following the aforesaid statutory provisions."

तसेच **मा.केरळ हायकोर्ट यांनी स्टेट इन्फॉर्मेशन कमिशनर वर्सेस टी. व्ही. राजेंद्र रिव्ह्यू पिटीशन नंबर १९९१ २०१४ यातील परिच्छेद १२ १३ व १४** यामध्ये खालील प्रमाणे मत व्यक्त केलेले आहे:-

12. The question considered in Chief Information Commissioner (supra) was, has the Central Information Commission or State Information Commission, as the case may be, power to provide access to the information which was requested for by a person, but was denied by the public information officer. The Apex Court held that the only order which can be passed by the Central Information Commission or the State Information Commission, as the case may be, under Section 18 is an order of penalty as provided under Section 20 of the Act. A note of caution is also jotted. That, before passing such an order the Commissioner must be satisfied that the conduct of the Information Officer was not bona fide.

Jyotsna

13. The Apex Court after considering purport of the aforesaid provisions observed in Chief Information Commissioner (supra) as follows, "It is well known when a procedure is laid down statutorily and there is no challenge to the said statutory procedure the Court should not, in the name of interpretation, lay down a procedure which is contrary to the express statutory provision. It is a time honoured principle as early as from the decision in Taylor v. Taylor [(1876) 1 Ch.D. 426] that where statute provides for something to be done in a particular manner it can be done in that manner alone and all other modes of performance are necessarily forbidden. This principle has been followed by the Judicial Committee of the Privy Council in Nazir Ahmad v. Emperor [AIR 1936 PC 253(1)) and also by this Court in Deep Chand v. State of Rajasthan [AIR 1961 SC 1527] (para 9) and also in State of U.P. v. Singhara Singh [AIR 1964 SC 358] (para 8)

14. In B.N. Mohanadasan (supra) the view taken by the Division Bench of this Court is that a perusal of Section 20 of the Act, wherein it is provided for imposition of a penalty on a complaint or in an appeal, indicates that irrespective of invoking the appeal provision under Section 19, a party can approach and invoke jurisdiction of the State Commission through a complaint by bringing to its notice that there was illegal denial of information or withholding of information. It is equally open to the State Commission to impose penalty on considering such a complaint invoking its jurisdiction under Section 18 of the Act.

प्रस्तुत प्रकरणी अपिलार्थी श्री.कटारिया यांनी सादर केलेल्या लेखी तसेच मौखिक युक्तिवादानंतर तत्कालीन मा.आयुक्त यांच्या मागील विविध निर्णयांच्या अनुषंगाने, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण यांच्या अधिकाऱ्यांनी सर्व निर्णयांची पायमल्ली केली असून चुकीची व दिशाभूल करणारी माहिती दिली असून व विशेषतः भूसंपादनासाठी जारी करण्यात आलेली सक्षम **कलम २९९** ची नोटीस, त्याअनुषंगाने उपलब्ध असलेली माहिती तसेच वरील जागेचा ताबा घेण्यासंदर्भात केलेली कार्यवाही याबाबतीत पूर्णतः परस्पर विसंगत बनावटी व खोटे दस्तऐवज कागद केले असून नगर विकास विभाग. महाराष्ट्र शासन यांनी दि. १९ सप्टेंबर २०२४ रोजी जी माहिती प्राधिकरणाला विचारलेली आहे त्याबाबतीत कुठलेही समाधानकारक स्पष्टीकरण देण्यात आलेले नाही.

तथापि, श्री. कटारिया हे वरिष्ठ नागरिक असून त्यांनी सादर केलेल्या कागदपत्रांचे अवलोकन केले असता विशेषत: ज्या दि.२१.०२.२०१९ रोजीच्या अपील आदेशाच्या विरुद्ध प्रस्तुत तक्रार अर्ज दाखल केलेला आहे ती तक्रार खालील प्रमाणे आहे:-

Subject: Submission regarding the invalidity of the Departmental Enquiry conducted by Shri P.S. Shete-Non-consideration of evidence and violation of SCIC Order dated 21.02.2019.

Respected Sir,

Jyotsna

This submission is made in continuation of my pending Complaint No. 99/2025, concerning suppression and disappearance of records relating to land acquisition at CTS No. 5/5. Village Mohili, Saki Naka, Kurla Taluka, and in specific reference to the Departmental Enquiry conducted by Shri P.S. Shete pursuant to the directions of this Hon'ble Commission dated 21 February 2019.

It is respectfully submitted that the said Shete Enquiry Report lacks integrity and evidentiary value, having been carried out in direct violation of the Commission's binding directive and the principles of natural justice. Despite clear instructions to conduct a thorough enquiry into the disappearance of original records and to report compliance, the Enquiry Officer failed to examine the documentary evidence and correspondence formally transmitted through the Presenting Officer, Shri Lokesh Chousaste, under his letters dated 06 June 2019, 19 January 2021, 18 February 2022, and others.

These communications-officially acknowledged by MMRDA Administration under RTI in November 2022-contained crucial material identifying how the original acquisition documents were substituted or suppressed. The Inquiry Officer's refusal or failure to accept and evaluate these documents constitutes non-application of mind, procedural irregularity, and breach of natural justice. A departmental enquiry which ignores evidence formally placed by the authorised Presenting Officer cannot be accepted as a lawful or fair fact-finding exercise.

Accordingly, it is most respectfully requested that this Hon'ble Commission:

1. Declare the Shete Enquiry Report null and void for failure to comply with the Commission's order dated 21.02.2019; and

2. Direct a fresh, evidence-based enquiry under independent supervision, ensuring due consideration of all correspondence and records already on file.

I reserve my right to place additional documents and submissions as required.

उपरोक्त आदेशाचे अनुपालन झाले नसल्याची वस्तुस्थिती वरील परिच्छेदांमध्ये या आधीच नमूद करण्यात आलेली आहे. तसेच श्री.कटारिया यांच्या १४ अपील अर्जांवर दि.०७.११.२०१९ रोजी झालेल्या सुनावणीत तत्कालीन मा.मुख्य माहिती आयुक्त यांनी अपिलार्थी यांनी एकाच विषयासंदर्भात **२५५ माहिती अर्ज व १८१ प्रथम अपील अर्ज** प्राधिकरणाकडे दाखल केले असून त्यांनी माहिती अधिकार कायद्याचा गैरवापर केला आहे असा निष्कर्ष देखील नोंदविला असून **मा.सर्वोच्च न्यायालय यांनी सेंट्रल बोर्ड ऑफ सेकंडरी**

एज्युकेशन वर्सेस आदित्य बंडोपाध्याय या प्रकरणी दिलेला परिच्छेद खालील प्रमाणे उधृत केलेला असून १४ अपिले अमान्य करून निकाली काढलेली आहेत.

The Supreme Court in CBSC vs. Aditya Bandopadhyay, (2011) 8 SCC 497, has held as under :-

> **62** When trying to ensure that the right to information does not conflict with several other public interests (which includes efficient operations of the Governments, preservation of confidentiality of sensitive information, optimum use of limited fiscal resources, etc.), it is difficult to visualize and enumerate all types of information which require to be exempted from disclosure in public interest. The legislature has however made an attempt to do so. The enumeration of exemptions is more exhaustive than the enumeration of exemptions attempted in the earlier Act, that is, Section 8 of the Freedom to Information Act, 2002. The courts and Information Commissions enforcing the provisions of the RTI Act have to adopt a purposive construction, involving a reasonable and balanced approach which harmonizes the two objects of the Act, while interpreting Section 8 and the other provisions of the Act.
>
> **67.** Indiscriminate and impractical demands or directions under the RTI Act for disclosure of all and sundry information (unrelated to transparency and accountability in the functioning of public authorities and eradication of corruption) would be counterproductive as it will adversely affect the efficiency of the administration and result in the executive getting bogged down with the non-productive work of collecting and furnishing information. The Act should not be misused or abused, to become a tool to obstruct the national development and integration, or to destroy the peace, tranquility and harmony among its citizens. Nor should it be converted into a tool of oppression or intimidation of honest officials striving to do their duty. The nation does not want a scenario where 75% of the staff of public authorities spends 75% of their time in collecting and furnishing information to applicants instead of discharging their regular duties. The threat of penalties under the RTI Act and the pressure of the authorities under the RTI Act should not lead to employees of a public authorities prioritizing "information furnishing", at the cost of their normal and regular duties.

तसेच दि.१९.०४.२०२१ रोजी देखील जी माहिती उपलब्ध आहे ती माहिती मिळणे हा अपिलार्थींचा हक्क असून अपिलार्थींच्या प्रश्नांची उत्तरे देणे अभिप्रेत नसल्याचे नमूद करीत तत्कालीन जन माहिती अधिकारी यांनी शपथपत्र दाखल करण्याचे निर्देश दिले असून वरील आदेशाप्रमाणे शपथ पत्र देखील दाखल करण्यात आलेले आहे. या संदर्भात प्राधिकरणाने अंधेरी-घाटकोपर लिंक रोड योजनेअंतर्गत श्री.कटारिया यांची प्रभावीत झालेली जमीन याबाबतीत **दि.२७.१०.२०२५ रोजी एक टिपण देखील सादर केलेले असून यातील काही ठळक बाबी खालील प्रमाणे आहेत:-**

प्रकल्पाचे नाव: अंधेरी-घाटकोपर लिंक रोड (AGLR) MUIP योजने अंतर्गत उभारलेला

Jyotsna

श्री. सुभाष कटारिया यांची AGLR प्रकल्पात प्रभावित झालेली जमीन.

मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण (MMRDA) यांनी मुंबई महानगरपालिका (MCGM) च्या १६ रस्ते मार्गाच्या रुंदीकरण व सुधारणा करण्याचे काम मुंबई अर्बन इन्फ्रास्ट्रक्चर प्रोजेक्ट (MUIP) योजनेअंतर्गत हाती घेतले. यामध्ये जे. पी. रोड व अंधेरी-घाटकोपर लिंक रोड (AGLR) या दोन रस्त्यांचा समावेश होता. यापैकी १४ रस्ते प्रकल्प पूर्ण झाल्यावर MCGM कडे परत देण्यात आले, तर उर्वरित दोन रस्ते जे. पी. रोड व AGLR दि.१३ एप्रिल २०१५ रोजी MCGM कडे सुपूर्द करण्यात आले.

जमीन संपादन व ताबा तपशील:

१. दि.१९/०६/२००५ रोजी कार्यकारी अभियंता श्री. एस. व्ही. पागणीस यांनी बीएमसी कायद्याच्या कलम २९९ अंतर्गत पीसीएस टेक्नॉलॉजी लि. (९८ वर्षे भाडेपट्टा धारक, CTS क्र. 5/5) यांना नोटीस दिली. १९२.०० चौ.मी. ओपन सेटबँक जागा AGLR च्या राईट ऑफ वेमध्ये रस्त्याच्या रुंदीकरणासाठी आवश्यक होती.
MMRDA ने २००५-२००८ दरम्यान या भागातील रुंदीकरणाचे काम पूर्ण केले.
२. दि.३०/०९/२००८ रोजी कार्यकारी अभियंता श्री. ए. एम. घन यांनी एकूण ३३६.०५ चौ.मी. क्षेत्राचा ताबा घेतल्याची पावती दिली, प्रत्यक्ष मोजणी व सिटी सर्व्हे विभागाच्या पुष्टीच्या अधीन,
३. दि.११/११/२०१४ रोजी MMRDA ने पीसीएस टेक्नॉलॉजी लि. ला पत्र पाठवून सिटी सर्व्हे विभागाच्या मोजणीप्रमाणे D.P. रोडमध्ये प्रभावित क्षेत्र ३०३.२० चौ. मी. असल्याची पुष्टी केली.
४. सदर संपादित जमिनीबाबतचा FSI/TDR लाभ अद्याप MCGM ने भाडेपट्टाधारक/जमीन मालकास दिलेला नाही.

RTI प्रक्रिया व कायदेशीर घडामोडी:

१. दि.३१/०३/२०१७ रोजी राज्य माहिती आयोग (SIC) च्या सुनावणीत मा. आयुक्त श्री. रत्नाकर गायकवाड यांनी MMRDA कडून सर्व माहिती देण्यात आलो असल्याचे नमूद केले, आणि अर्जदारच्या असमाधानाची कारणे विचारली.
२. त्यानंतर श्री. सुभाष कटारिया यांनी पुन्हा SIC कडे धाव घेतली. मा. आयुक्त श्री. सुमित मलिक यांनी MMRDA ला चौकशी करून अहवाल सादर करण्याचे आदेश दिले.
३. त्यानुसार, दि.१४/०१/२०२१ रोजी विभागीय चौकशीचे आदेश देण्यात आले व निवृत्त सहसचिव श्री. पी. एस. शेट्ये यांची ६ अधिकाऱ्यांवरील आरोपांची चौकशी करण्यासाठी नियुक्ती करण्यात आली.

- दि.१८/१०/२०२३ रोजी चोकशी निष्कर्ष: आरोप सिद्ध झाले नाहीत, प्रकरण बंद करण्यात आले.

४. तरीही, श्री. सुभाष कटारिया यांनी वारंवार RTI अर्ज, अपील व पत्रव्यवहार MMRDA, SIC, नगरविकास विभाग, व मा. मुख्यमंत्री कार्यालयाकडे सादर करत राहिले.
५. राज्य माहिती आयोगाचे आदेश:

- दि.०१/११/२०१९: SIC ने RTI कायद्याचा गैरवापर होत असल्याचे नमूद केले व भविष्यातील अर्ज स्वीकारताना अर्जदाराच्या वृत्तीचा विचार केला जाईल असे सांगितले.
- दि.१९/०४/२०२१: SIC ने पुन्हा RTI कायद्याचा गैरवापर होत असल्याचे नमूद केले.

६. कायदेशीर प्रक्रिया:
रिट याचिका क्र. 14215/2021 श्री. सुभाष कटारिया यांनी उच्च न्यायालयात दाखल केली, तो
दि.१४/१२/२०२१ रोजी फेटाळण्यात आली:
"ही याचिका फेटाळण्यात येत आहे. खर्चासंबंधी कोणताही आदेश नाही."

Jyotsna

त्यानंतर दाखल पुनर्विचार याचिका क्र.३७९९/२०२२ देखील दि.१८/०४/२०२३ रोजी उच्च न्यायालयाने फेटाळली:

"पुनर्विचार याचिका फेटाळण्यात येत आहे. खर्च नाही."

सद्यस्थिती (२०२५ पर्यंत):

१. दि.०४/०१/२०२५ रोजी MMRDA ने सिटी सर्व्हे विभागाला संयुक्त मोजणीसाठी पत्र दिले,

२. दि.२४/०१/२०२५ रोजी संयुक्त मोजणी पार पडली आणि सिटी सर्व्हे कार्यालयाने दि.०४/०२/२०२५ रोजी एकूण प्रभावित क्षेत्र १४३.७८ चौ.मी. असल्याचे निश्चित केले. जमीन मालक म्हणून श्री. सुभाष कटारिया, मदन कटारिया व जवाहर कटारिया यांची नोंद केली.

३. दि.१७/०२/२०२५ रोजी अभियंता विभागाने भरपाई प्रस्ताव सामाजिक विकास कक्षाकडे (SDC) पाठविला.

४. दि.१९/०३/२०२५ रोजी SDC ने संबंधित जमीन मालकांना नोटीस पाठवून भरपाई प्रक्रिया सुरू केली, जो सध्या प्रगतीपथावर आहे.

५. दिनांक ०६/०८/२०२५ रोजी मा.जिल्हाधिकारी, मुंबई उनगर जिल्हाधिकारी यांना बाधित क्षेत्राचे भुसंपादनाचे मोबदला देण्याचे प्रस्ताव पाठविण्यात आला आहे. मोबदला देण्याची प्रक्रिया प्रगतीपथावर आहे.

वरील सर्व बाबींचा साकल्याने विचार केला असता व दोन्ही बाजू राखून ठेवलेला लेखी युक्तिवाद व मौखिक युक्तिवाद ऐकल्यानंतर अपिलार्थी यांनी सादर केलेला तक्रार अर्ज हा ज्या आदेशाविरुद्ध काढण्यात आलेला आहे त्याचे अनुपालन झाले असल्याची वस्तुस्थिती लक्षात घेता तसेच माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ यात **कलम १८, १९, २० (१) व २० (२)** यात आयोगाला प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांच्या मर्यादा लक्षात घेता प्रस्तुत प्रकरणी अपिलार्थींनी दाखल केलेल्या याआधीच्या द्वितीय अपील अर्जांमध्ये पारित केलेल्या आदेशाचे अनुपालन झाले असल्याचे निदर्शनास येत असून अपिलार्थी यांच्या भूसंपादनासंदर्भात असलेल्या मूळ तक्रारीचे निराकरण करणे ही बाब माहिती अधिकार अधिनियमाच्या कार्यकक्षे बाहेर असल्याची वैधानिक जाणीव लक्षात घेता प्रस्तुत तक्रार अर्ज हा फेटाळण्याच्या निष्कर्षावर आयोग येत असून, प्रस्तुत तक्रार अर्ज फेटाळण्यात येत आहे.

आदेश

तक्रार निकाली काढण्यात येत आहे.

मुंबई
दिनांक : ३०-१०-२०२५

(राहुल भा.पांडे)
राज्य मुख्य माहिती आयुक्त

State Information Commission
Maharashtra

Jyotsna